

APŽVALGA

KONFERENCIJOS, SIMPOZIUMAI

PROGNOZAVIMAS IR SOCIALINIS PLANAVIMAS

(Pasaulinis sociologinės minties forumas)

1970 metų rugsėjo 14—19 dienomis Varnoje (Bulgarija) įvyko VII pasaulinis sociologų kongresas. Pateikti skaitytojui griežtą probleminę kongreso darbo ataskaitą kol kas neįmanoma dėl kelių priežasčių. Pirmiausia todėl, kad kongreso darbai dar galutinai neapibendrinti. Medžiaga bus paskelbta daugiatomiu leidiniu, o dabar pasirodė tik pirmas tomas.

Tarptautinė sociologų asociacija, globojama JUNESKO, susikūrė Oslo mieste (Norvegija) 1949 metais. Įdomumo dėlei galima pateikti kai kurių duomenų apie buvusius kongresus ir dalyvius:

1950 m. Ciurichas (Šveicarija), 124 delegatai iš 30 šalių; 1953 m. Lježas (Belgija), 281 delegatas iš 34 šalių; 1956 m. Amsterdamas (Olandija), 524 delegatai iš 54 šalių; 1959 m. Milanai-Stresa (Italija), 980 delegatų iš 52 šalių; 1962 m. Vašingtonas (JAV), 1200 delegatų iš 57 šalių; 1966 m. Evianas (Prancūzija), 1950 delegatų iš 70 šalių.

VII kongrese Varnoje 1970 metais dalyvavo apie 3300 delegatų (iš jų 1300 — socialistinių šalių atstovai) daugiau kaip iš 80 valstybių. Buvo pateikta apie 900 pranešimų. Pusę iš jų paruošė socialistinių šalių sociologai.

Pagrindinė kongreso tema — „Siuolaikinės ir ateities visuomenės prognozavimas bei socialinis planavimas“. Ši tema buvo svarstoma plenariniuose posėdžiuose, darbo grupėse, tyrimo komitetuose, grupėse „Ad hoc“, „už apvalių stalų“.

Buvo devynios darbo grupės: 1. Ateities visuomenės ir ilgalaikis planavimas; 2. Visuomeninių santykių pakitimai dėl socialinių permainių; 3. Matematiniai modeliai ir socialinio prognozavimo metodai; 4. Valdžia ir visuomenė; 5. Planavimo skirtingo tipo visuomenėse palyginamoji analizė; 6. Modernizavimas ir naujovių plitimas; 7. Miestų ir kaimų vystymosi planavimas; 8. Švietimo ir kultūros planavimas; 9. Jaunimas kaip pakitimų veiksnys.

Dirbo devyniolika tyrimo komitetų: 1. Karinės pajėgos ir visuomenė; 2. Bendrijų tyrimas; 3. Sociolingvistika; 4. Masinių komunikacijų sociologija; 5. Nacionalinio vystymosi sociologija; 6. Teisės sociologija; 7. Šeimos sociologija; 8. Laisvo laiko sociologija; 9. Medicinos sociologija; 10. Politikos sociologija; 11. Psichiatrijos sociologija; 12. Religijos sociologija; 13. Mokslo sociologija; 14. Sporto sociologija; 15. Darbo ir organizavimo sociologija; 16. Miesto sociologija; 17. Stratifikacija; 18. Skurdas, socialiniai veiksniai ir socialinė politika; 19. Pažinimo sociologija.

Buvo septyniolika grupių „Ad hoc“: 1. Tendencijos, poreikiai ir vystymasis; 2. Santykis su ateitimi; 3. Veiksmingų tyrimų koncentravimas; 4. Sociologijos vaidmuo Azijos visuomenių vystymesi; 5. Nacionalinio vystymosi matavimas; 6. Sociotechnikos problemos; 7. Tarptautinis projektas „Visuomeninės nuomonės kūrėjai“; 8. Išskilmingas posėdis Eversto Chjuso garbei; 9. Kooperavimo sociologija; 10. Kaimo sociologija; 11. Tarptautinių santy-

kių sociologija; 12. Rasinių santykių sociologija; 13. Socialinio aprūpinimo sociologija; 14. Laiko biudžeto tyrimas; 15. Leninizmas ir šiuolaikinė socialinė teorija; 16. Sociologinių žurnalų redaktorių susitikimas; 17. Raštingumas kaip pasaulinė problema.

Apvalių stalų buvo du: 1. Socialinės evoliucijos fundamentalinės teorijos ir vystymosi empiriniai pavyzdžiai; 2. Makro ir mikrosociologijos ryšys.

Rugsėjo 14 dieną kongresą atidarė prof. **Z. Ošakovas** — Bulgarijos MA Sociologijos instituto direktorius, Bulgarijos sociologų asociacijos pirmininkas. Jis paragino kongreso dalyvius vaisingai bendradarbiauti, kuriant tolesnio žmonijos vystymosi socialines prognozes, kovojant už taiką visame pasaulyje.

Trumpą, bet turiningą kalbą pasakė Bulgarijos Liaudies Respublikos Ministrų Tarybos Pirmininkas **T. Zivkovas**.

Profesorius **A. Glinkinas** perskaitė Junesko ir jos generalinio direktoriaus Rene Majo sveikinimą, kuriame kalbama apie tris pagrindines asociacijos darbo kryptis: 1) mokslininkų bendradarbiavimas, 2) palyginamųjų tyrimų vykdymas, 3) konferencijų, skirtų didesniams mokslininkams, organizavimas.

Apie pasaulio sociologų asociacijos darbą per praėjusius ketverius metus kalbėjo jos prezidentas lenkų sociologas prof. **J. Ščepanskis**. Jis pabrėžė, kad visų šalių sociologai turi didelių galimybių vaisingai bendradarbiauti. Kaip ir anksčiau, socialistinių šalių vystymasis turi teigiamą poveikį sociologijos, kaip mokslo, vystymuisi visame pasaulyje.

Pirmininkaujant prof. Janui Ščepanskiui, tą pačią dieną prasidėjo pirmas plenarinis posėdis.

Pranešimo „Socialinis prognozavimas ir planavimas Tarybų Sąjungoje“ ekspozė perskaitė TSRS MA viceprezidentas ir TSRS MA Konkrečių socialinių tyrimų instituto direktorius akademikas **A. Rumiancevas**. Jis pažymėjo, kad nepaprastai susikoncentravo mūsų epochos istorinis laikas. Todėl labai išaugo mokslinio prognozavimo poreikis. Ateitis vis labiau braunasi į dabartį. Apibrėžiant ateitį, labai svarbu įveikti šios dienos traukos jėgas. Reikia kompleksinės ir globalinės ekstrapoliacijos. Ateitį reikia laikyti ne paprastu augimu, o vystymusi, jos negalima išvesti grynai matematiškai. Visuomet reikia atsižvelgti į masių aktyvumą, veiklą, taip pat į priešingas galimybes. Pirmasis sociologas, kuris prognozavo ateitį, buvo K. Marksas. Atrodė, kad jis skelbė neįmanomus dalykus, bet istorija patvirtino jo prognozes.

Akademikas **A. Rumiancevas** kritikavo prof. **D. Belo** pažiūras. **D. Belas**, vystydamas industrinės visuomenės teoriją, mėgino ekonominius momentus pakeisti intelektualiniais. Ši teorija palieka šešėlyje politikos esmę ir vaidmenį, atrodo, kad istorija daroma kabinetuose. Pranešėjas parodė, jog prognozės gali greitinti visuomenės vystymąsi, bet gali ir ji stabdyti. Jis paragino vystyti K. Markso ir V. Lenino metodus.

Prof. **A. Katri** (Indija) skaitė pranešimą „Jaunimas kaip pakitimų veiksnys“. Jis pabrėžė, jog jaunimas labai jautriai reaguoja į socialinio neteisingumo reiškinius, į jo esmę.

Kultūros rūmų fojė buvo atidaryta gausi sociologinės literatūros paroda. Daugiausia knygų eksponavo Prancūzija — 409. Nemaža knygų pateikė ir kitos šalys: VFR — 290, TSRS — 250, Bulgarija — 160, Lenkija — 145, VDR — 140, Rumunija — 137, Italija — 103.

Antrąją kongreso dieną dirbo Seimos sociologijos tyrimo komitetas — vienas iš svarbesnių Tarptautinės sociologų asociacijos darbo organų. Žymus asociacijos veikėjas, šeimos sociologijos tyrimo komiteto pirmininkas prof. **R. Chilas** (JAV) išrinktas naujuoju Tarptautinės sociologų asociacijos prezidentu.

Prof. **B. Urtanis** (TSRS) kalbėjo apie šiuolaikinės pasaulio demografinės situacijos sudėtingumą, pabrėždamas, kad vienoje šalyje gyventojų prieaugis labai didelis, kitose — labai mažas. Todėl kyla klausimas, koks optimaliausias variantas? Pranešėjas priminė, kad visose socialistinėse šalyse atliekami demografinės politikos eksperimentai.

Dr. A. *Mibel* (Prancūzija) savo pranešimą skyrė šeimos planavimo problemoms. Ji parodė, jog kuo demokratiškesnė tiriama grupė, tuo daugiau dėmesio tėvai skiria šeimos planavimui. Pranešėjos išvados, paremtos Prancūzijos duomenimis, dar kartą patvirtina, kad planavimas apskritai, o šiuo atveju — šeimos planavimas, darosi vis labiau būtinas.

Dr. *Chcinsas* (Indija) pažymėjo, kad Indijoje, kaip ir kitose šalyse, aiškiai pastebima nuklearinių (branduolinių šeimų) daugėjimo tendencija. Taip pat ryškėja tendencija vis labiau išvaduoti moterį. Neteisūs tie, kurie šituos reiškinius laiko neigiamais šeimos gyvenimo faktais. Moters savarankiškumo augimas — nėra šeimos smukimas.

Politikos sociologijos tyrimo komiteto posėdyje buvo svarstomi socialinės struktūros ir politinės orientacijos klausimais. Daugumas pasisakiusių kritikavo Maislo (Kanada) pranešimo pagrindinį teiginį, kad svarbiausius naujai besivystančių šalių prieštaravimus sukelia kalbiniai skirtumai. Prof. A. *Maruko* (Uganda) nuomone, didžiausia Kenijos vystymosi kliūtis yra ne kalbiniai barjerai, bet neraštingumas. Prof. *Modžinskaja* (TSRS) pabrėžė, jog pagrindinius prieštaravimus sąlygoja ne kalbiniai ir etiniai skirtumai, o pirmiausia klasiniai skirtumai.

Trečioji kongreso darbo diena pasižymėjo aktyviu darbu „už apvaliojo stalo“. Ch. *Novotnis* (Austrija) pranešime „Kai kurių makrosociologinių tyrimų parodomoji analizė“ apibendrinio 25 makrosociologinių tyrinėjimų patyrimą Jungtinėse Amerikos Valstijose. Prof. *Kadiušnia* (JAV) pranešime „Sociometrija ir makrosociologija“ kalbėjo apie sociometrijos metodų panaudojimo galimybes makrosociologinėms problemoms tirti.

Ateities tyrinėjimų specialioje grupėje įžanginį pranešimą „Nuomonės apie 2000 metų pasaulį“ skaitė jos pirmininkas J. *Haltungas* (Norvegija).

Laisvo laiko sociologijos tyrimo komitete buvo nagrinėjamos problemos, susijusios su žmonių laisvo laiko panaudojimu, dalyvavimu visuomeniniame gyvenime, turizmo bei sporto vystymu ir pan.

Teisės sociologijos komitete tęsėsi diskusijos apie teisės kaip socialinės pažangos veiksnio vaidmenį.

Politikos sociologijos komitete buvo perskaityta 12 pranešimų. Susidomėjimą sukėlė studentų protesto sąjūdžio santykio su darbininkų klasės kova problema.

Matematinų modelių ir socialinio prognozavimo metodų grupėje pagrindinis klausimas buvo išaiškinti ryšį tarp matematinų modelių ir socialinių teorijų. Čia taip pat buvo svarstomi klausimai apie matematinų modelių pritaikymą semantikos, demografijos, visuomeninio gyventojų aktyvumo ir kitų tyrinėjimų srityse.

Švietimo ir kultūros planavimo grupei vadovavo prof. B. *Burdjė* (Prancūzija). Jis skaitė pranešimą „Konfliktai ir sutarimai švietimo sistemoje“. Prof. A. *Matejevskis* (Čekoslovakija) pranešime „Aukštojo mokslo visuomeninių funkcijų pakitimai“ pažymėjo, jog mokslo ir technikos pažangai reikia ryžtingai keisti aukštojo mokslo sistemą.

Planavimo lyginamosios analizės darbo grupėje susidomėjimą sukėlė Ch. *Vladovo* (Bulgarija) pranešimas, kuriame jis dėstė mintį, jog techninę pažangą reikia laikyti kontroliuojamą, planuojamą procesu, o ne išoriniu veiksniu, nepriklausomu nuo ekonominės sistemos.

Įdomūs buvo Miesto ir kaimo planavimo grupės darbai. Diskusijoje buvo iškelta klausimų, susijusių su migracinių procesų normavimu ir politiniu vadovavimu.

Ketvirtą kongreso dieną buvo svarstoma tema „Leninizmas ir šiuolaikinio visuomeninio vystymosi teorinės problemos“. Ši tema, nagrinėjama vienoje iš „Ad hoc“ grupių, sukėlė didelį susidomėjimą. Pirmininkaujantis akademikas P. *Fedosejevas* savo pranešime apibūdino visuomeninio vystymosi lenininės koncepcijos pagrindus. M. *Millinas* (TSRS) iš lenininių pozicijų kritikavo sociologo D. Belo „postindustrinės visuomenės“ teoriją. E. *Nikolovas* (Bulgarija) nurodė, jog V. Lenino atrasti pagrindiniai monopolistinio kapitalizmo dėsningumai veikia ir šiandien.

Tą pačią dieną už „apvaliojo stalo“ susitiko fundamentaliąsias socialinės evoliucijos teorijas ir empirinius vystymosi pavyzdžius tiriančios grupės dalyviai. Pirmininkaujant

N. Irbadžakovui (Bulgarija), grupė svarstė temą „Rinktinės vystymosi problemos“, kuri lietė šeimos, masinės komunikacijos ir kitus klausimus.

Zymus amerikiečių sociologas *T. Parsonsas* kalbėjo apie lyginamuosius tyrimus ir evoliucinius pakitimus. Jis išskėlė mlžinišką švietimo vaidmenį mūsų epochoje. *N. Ellisas* (Anglija) pareiškė nuomonę, kad varomosios jėgos, sujungiančios žmones į atskiras valstybes, yra nacionaliniai ir emociniai ryšiai. Jis kritikavo *T. Parsonso* pažiūrų į visuomenės vystymąsi statiškumą.

Antrojo „apvaliojo stalo“ posėdyje tęsėsi debatai dėl makro ir mikro sociologijos santykio. Prof. *I. Janovas* (TSRS) pranešime apie vertybinės orientacijos ir realaus elgesio santykio tyrimo metodus gynė formos ir turinio metodo idėjas, nustatant mikro ir makrosociologinių tyrimų ryšį. *Olšanskis* (TSRS) pranešime „Pramoninės įmonės socialinio ir psichologinio tyrinėjimo loginės prielaidos“ kėlė mintį, jog mikrosociologiniuose tyrimuose reikia remtis socialine psichologija. Jis kritikavo formaliosios ir neformaliosios struktūros metodus, tiriant įmones, ir pasiūlė sukurti socialinio lauko teoriją mikroproblemoms tirti.

Grupėje, tiriančioje problemą „Jaunimas kaip pakitimų veiksnys“, buvo skaitomi pranešimai apie jaunimo profesinę orientaciją, jaunimo aktyvumą ir t. t.

Planavimo lyginamosios analizės grupėje vieną iš pranešimų skaitė *N. Konstans* (Kanada). Ji pamėgino paneigti socialinio planavimo efektyvumą ir rezultatyvumą. Į neteisingus kaltinimus atsakė *Ch. Vladovas* (Bulgarija). Jis parodė, jog pati socialistinė tikrovė patvirtina socialinio planavimo efektyvumą. Bulgarijoje ir kitose šalyse vykdomas ne tik ekonominis, bet ir kompleksinis socialinis planavimas. Taip pat jis atmetė kaltinimą, jog socializmo šalyse nesą teorinės koncepcijos. Komunistų partijos, vesdamos savo liaudį į socialistinę revoliuciją, turėjo tikslią programą ir porevoliucinio savo šalių vystymo planus. Atsakydamas į teiginį, jog socializmo sąlygomis politika kliudo planavimui, mokslininkas priminė žinomą tiesą, kad politika ir ideologija ne trukdo, o padeda nustatyti socialistinės visuomenės tikslus.

Švietimo ir kultūros planavimo grupėje buvo perskaityta 11 pranešimų. Pirmininkaujantis *R. Žiro* (Prancūzija) ir kiti kalbėjusieji atkreipė dėmesį į rimtą Vakarų švietimo sistemos planavimo krizę.

Darbo grupėje valdžios ir visuomenės santykių problemoms tirti dalyvių dėmesio centre buvo klausimai, kaip kovoti su biurokratizmu, kokios priemonės užtikrina platesnį piliečių dalyvavimą, sprendžiant visuomenines problemas.

Grupėje „Ad hoc“ tarptautinių santykių sociologijos klausimams tirti buvo nagrinėjamos dvi problemos: a) tarptautinio įtempimo mažinimo ir taikos išsaugojimo visame pasaulyje socialiniai ir politiniai veiksniai; b) metodologinės problemos, susijusios su tarptautinių santykių sociologija.

Penktą kongreso dieną visi tyrimo komitetai ir grupės turėjo baigiamuosius posėdžius.

Specialioje grupėje „Leninizmas ir šiuolaikinės visuomenės teorinės problemos“ kalbėjo daug mokslininkų. Vadovaujantis posėdžiui prof. *F. Ferrarolis* (Italija) pažymėjo didelį kongreso dalyvių domėjimąsi amžinai gyvomis *V. Lenino* idėjomis. *T. Trendafilovas* (Bulgarija) kalbėjo, jog lenininė imperializmo kritika giliai demaskuoja ir šiuolaikinės buržuazinės konvergencijos, industrinės ir postindustrinės visuomenės teorijas. Prof. *I. Chouška* (CSSR) teigė, kad socialistinė revoliucija daro darbininkų klasės ideologiją pagrindiniu žmogiškojo pažinimo įrankiu.

Prof. *Dž. Somervilis* (JAV) kalbėjo apie partiškumo principą, kaip svarbiausią sociologijos principą. Jis parodė, kad šis principas remiasi metodologiniu teorijos ir praktikos sąryšiu. Formuojant šį principą, didelis vaidmuo priklauso *V. Leninui*. Prof. *H. Besas* (Prancūzija) pažymėjo, jog lenininė teorija padeda analizuoti visuomenės istorinį vystymąsi šiuolaikiniame etape. Mūsų epocha patvirtino lenininį teiginį, kad darbininkų klasei priklauso lemiamas vaidmuo visuomenės vystymesi. Apibendrinamas grupės darbas,

prof. F. Ferarotis pabrėžė didelį leninizmo vaidmenį sociologijoje. Leninizmas primena sociologams, jog empiriniai duomenys atskleidžia tik dalį socialinės tikrovės, o pereiti nuo empiriško prie teoriško, nuo dalies prie bendro reikia ne metafiziškai, bet dialektiškai.

Spaudos konferencijoje, kurią surengė Bulgarijos radijas ir televizija, profesorius J. Ščepanskis atskleidė daugelio pasaulinės spaudos atstovų klausimus. Teigiamai vertindamas VII Tarptautinio sociologų kongreso darbą, jis paminėjo tyrimo komitetus kaip labai gerą darbo formą tarpkongresiniu laikotarpiu. Per juos vykdomi tarptautiniai tyrimai, palaikomi kontaktai tarp Rytų ir Vakarų mokslininkų. Pavyzdžiui, 1972 metais Leningrade įvyks Šeimos sociologijos tyrimo komiteto posėdis. Kongreso metu susikūrė keletas tyrimo komitetų: sociologijos ir planavimo, sociotechnikos, socialinės ekologijos, socialinės psichologijos ir kt. Ateityje tyrimo komitetų darbus organizuos ir vadovaus jiems speciali mokslinė taryba. Toliau J. Ščepanskis pareiškė, kad, be keturių tomų kongrese skaitytų pranešimų, bus paskelbta daug medžiagos iš tyrimo komitetų bei įvairių grupių darbo.

Tą dieną vyko baigiamieji posėdžiai ir „už apvaliųjų stalų“. Prie pirmojo stalo buvo nagrinėjamos kultūros vystymosi problemos. B. *Vilsonas* (Anglija) pranešime „Sekuliarizacijos aspektai“ parodė religijos krizės gilėjimo procesą, veikiamą visuomeninio ir mokslinio progreso. Prof. F. *Konstantinovas* (TSRS) kalbėjo, kad ateityje neišvengiamai bus sukurtos internacionalinės žmonių bendrijos, kaip aukštesnės visuomeninio išsivystymo pakopos.

Prie antrojo „apvaliojo stalo“ buvo kalbama apie makro ir mikrosociologiją, apie valdžios ir visuomenės santykį ir kt. Be to, pranešimuose buvo apžvelgti įvairūs šiuolaikinių socialinių judėjimų aspektai. Buvo analizuojamos studentų ir kitų masinių sąjūdžių socialinės ir ekonominės prognozės.

Matematinų modelių ir socialinio prognozavimo metodų darbo grupės baigiamajame posėdyje prof. Z. *Ošakovas* (Bulgarija) perskaitė pranešimą „Visuomenės sociologinės struktūros matavimo matematinis metodas“. Grupėje buvo aptartos teorinių koncepcijų, modelių ir praktikos tarpusavio ryšio problemos. Buvo kalbama apie įvairių socialinių procesų bei reiškinių gradavimą, taip pat apie šio matavimo optimalių skalių kriterijus.

Ateities visuomenės ir ilgalaikio planavimo grupėje bulgarų sociologai supažindino dalyvius su Bulgarijos išvystymo socialine bei ekonomine programa iki 2000 metų. Grupėje kartu buvo aptartos ateities visuomenės struktūros problemos, ekstensyvaus vartojimo prognozavimas, ilgalaikis miestų ir kaimų išvystymo planavimas, Lotynų Amerikos valstybių nacionalinių politinių sistemų modeliai ir t. t.

Pažinimo sociologijos tyrimo komitete išklaudyta 14 pranešimų, kuriuose buvo iškelta daug įvairių problemų, pradedant bendrafilosofinėmis ir baigiant konkrečiomis — istorinėmis bei psichologinėmis problemomis.

Skurdo, socialinio aprūpinimo ir socialinės politikos problemų tyrimo komitete ypatingą susidomėjimą sukėlė Švedijos skurdumo indeksas, kurį nustatė amerikiečiai. Buvo pateikti duomenys apie bedarbius, pusiau bedarbius ir potencialius bedarbius (jų šioje šalyje yra apie 1 milijoną).

Sociotechnikos problemų grupėje „Ad hoc“ perskaityti 7 pranešimai, iš kurių paminėti I. *Kubino* (Lenkija) „Socialinio tyrimo panaudojimo sociologija“, J. *Gočkovskio* (Lenkija) „Moralinės normos ir sociotechnikos metodai“, P. *Zykovo* (TSRS) „Teisė kaip socialinių pakeitimų įrankis“ ir kt. Šios grupės dalyviai kreipėsi į Tarptautinės sociologų asociacijos vykdomąjį komitetą, prašydami sudaryti Sociotechnikos tyrimo komitetą.

Šeštą kongreso darbo dieną įvyko bendras baigiamasis plenarinis posėdis, kuriame grupių darbą apibendrino prof. *Fryzas*. Nors grupės dirbo intensyviai, bet buvo neįmanoma aptarti visų klausimų, kurie domino delegatus. Jis pažymėjo didelį Rytų Europos sociologų aktyvumą kongreso darbe. Jei Vakarų sociologai turi geresnių sociologinių tyrimų įrankių, tai Rytų sociologai pasižymi gilumu, didesniu idėjinu įsitikinimu ir logiš-

kumu. Jis paragino Rytus ir Vakarus bendradarbiauti. Jis taip pat pažymėjo didėjančias galimybes planuoti žmogiškų santykių principus. Gerą patirtį jau turi socialistinės šalys. Kalbėdamas apie matematinius modelius sociologijoje, prof. Fryzas pareiškė nuomonę, jog jie padeda vystyti sociologiją, bet savo esme jie nėra labai tikslūs, turi per daug parametrų. Pabrėždamas jaunimo problemų svarbumą, pranešėjas pastebėjo, kad, kuriant jaunimą liečiančius planus ir modelius, turėtų gausiau dalyvauti pats jaunimas. Į būsimą kongresą, kuris nagrinės socializacijos ir socialinių konfliktų problemas, reiktų pakviesti daugiau jaunų sociologų.

Po to kalbėjo atstovas vienos kongreso dalyvių grupės, kuri pasivadino „radikaliais sociologais“. Jis pareiškė, jog 200 sociologų iš 50 šalių, surengę tris savo posėdžius, paruošė tokį manifestą:

- kovoti prieš konservatyviasias ISA tendencijas;
- smerkti tuos, kurie persekioja juodaodžius, vargšus ir visus beginklius;
- demaskuoti tuos, kurie vilkina pažangių darbų publikavimą;
- įtraukti į asociaciją daugiau Afrikos, Lotynų Amerikos ir Azijos sociologų;
- siekti taip pakeisti asociacijos struktūrą, kad jo organuose būtų daugiau jaunimo ir studentų atstovų;

- padėti sociologams, neturintiems pakankamų finansinių išteklių;
- skatinti informacijos srautą bei laisvus, ne konformistinius tyrimus;
- kovoti už socialinę moters laimę.

Savo inauguracinėje kalboje naujasis Tarptautinės sociologų asociacijos prezidentas prof. Rubenas Chilas pasakė, kad jis dirba šioje organizacijoje 14 metų ir gerai pažįsta jos galimybes. Jis pažadėjo atkreipti dėmesį į radikaliųjų sociologų reikalavimus ir juos įtraukti į asociacijos darbo planus, taip pat atsižvelgti į Afrikos tautų atstovų ir marksistų pažiūras.

VIII Pasaulinis sociologų kongresas įvyks po ketverių metų Kanadoje.

N. SOLOVJOVAS

NAUJOS DISERTACIJOS

DAR VIENAS FILOSOFIJOS DAKTARAS

Naumo Ickovičiaus daktarinė disertacija „Reliatyvumo kategorijos ir jos santykio su absoliutumui kategorija klausimu“¹ sukėlė ne tik mūsų respublikos, bet ir visos šalies filosofų susidomėjimą.

Apie tai liudija oficialių oponentų, žinomų tarybinių filosofų, filosofijos mokslų daktarų profesorių V. Goto, A. Spirkinio, P. Belovo ir kolektyvaus oponento — dėstytojų kvalifikacijos kėlimo instituto prie Maskvos Valstybinio universiteto Marksistinės-lenininės filosofijos katedros atsiliepimai bei filosofijos mokslų daktarų profesorių J. Iljenkovo, J. Charapinskio, filosofijos mokslų kandidato docento J. Charino pasisakymai.

Naumas Ickovičius yra seniai žinomas Lietuvoje kaip prityręs ir gabus filosofijos dėstytojas, nuo 1951 metų dirbęs Vilniaus Valstybiniame pedagoginiame institute. N. Ickovičius padarė nemažą mokslinių pranešimų, parašė keletą originaliųjų kūrinių. N. Ickovičiaus monografija „Reliatyvumo kategorijos ir jos tarpusavio santykio su absoliutumui kategorija klausimu“ buvo pristatyta ginti kaip daktarinė disertacija.

¹ Н. Г. Ицкович, К вопросу о сущности категории относительности и ее взаимоотношении с категорией абсолютности, Вильнюс, 1968.